

ПРОЕКТ!

До

Конституционния съд на

Република България

И С К А Н Е

от Виспия адвокатски съвет

по чл. 150, ал.4 във вр. с чл. 149, ал. 1, т.2 от Конституцията на РБ

за обявяване на противоконституционност на чл. 278, ал. 5 и чл. 437, ал. 5; от Изборния кодекс (Обн. - ДВ, бр. 19 от 05.03.2014 г., в сила от 05.03.2014 г.; изм., бр. 35 от 22.04.2014 г., посл. изм., бр. 15 от 22.02.2022 г., в сила от 22.02.2022 г.)

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

На основание чл. 150, ал. 4, във вр. с чл. 149, ал. 1, т.2 от Конституцията на РБ Ви сезираме с искане да обявите противоконституционността на разпоредбите на чл. 278, ал. 5 и чл. 437, ал. 5 от Изборния кодекс¹.

Считаме, че последните противоречат на чл. 6, ал. 2 от Конституцията, като с тях е въведен дискриминационен подход (поставяне в привилегировано положение водачите на листи за народни представители и общински съветници) спрямо останалите кандидати от листите.

Наред с това, налице е и противоречие между уредбата на ИК на гореспоменатия ред и уредбата за избиране на членове на Европейския парламент, където подобна фикция за зачитане на бюлетини с непосочена преференция за водача на листата не е налице.

Допълнително, чл. 278, ал. 5 и чл. 437, ал. 5 противоречат и на чл. 10 от Конституцията, като с тях, в нарушение на принципа за „общо, равно и пряко избирателно право“ се въвежда неравенство по отношение на пасивното избирателно право на гражданите - кандидати за народни представители или общински съветници.

¹ Т.нар. „защита на водачите на листи“ при избори за народни представители или за общински съветници.

Не на последно място, с атакуваната разпоредба на чл. 278, ал. 5 се поставя в неравнопоставено положение и вотът на българските граждани в чужбина при избори за народни представители.

Съображенията ни са следните:

I. По отношение на противоречието с чл. 10 от Конституцията

1.1. Чл. 10 от Конституцията постановява, изборите в Република България да се провеждат въз основа на общо, равно и пряко избирателно право с тайно гласуване. Това се отнася както за активното, така и за пасивното избирателно право-т.е. за правото да бъде избран даден кандидат.

В свое *Решение No.4 от 4.05.2011г. по к.д.4/2011г.*, КС посочва, че е недопустимо законовото ограничаване както на активното, така и на пасивното избирателно право, спрямо неговата конституционна уредба. И последното да не се съдържа в глава втора „Основни права и задължения на гражданите“, какъвто е случаят с активното избирателно право (чл. 42, ал. 1 от Конституцията), това не променя качеството му на основно политическо право на българските граждани. Недопустимо е единствено поради систематиката на правната му уредба извън глава втора да се обосновава възможността за неговото законодателно ограничаване.

От друга страна, с нормата на чл. 278, ал. 5 и на чл. 437, ал. 5 от ИК за определени кандидати в изборния процес се прави именно това-ограничава се тяхното пасивно избирателно право, като се предвижда „служебно“ предимство за водача на дадена листа на кандидати за народни представители или за общински съветници, да бъдат зачетени като валидно подадени лични предпочитания (преференции) от празните в частта за преференции бюлетини, при които е посочена само политическа партия/коалиция. Независимо, че в тези бюлетини избирателят не е посочил предпочитание към конкретен кандидат, на основание атакуваните норми в ИК, водачът на листата прибавя към действително подадените за него лични преференции и броят на бюлетините без посочена в тях преференция, още по-малко пък за кандидата – водач на листата.

1.2. Изборният кодекс допуска пренареждане на листите за народни представители на основание на броя получени личните предпочитания (преференциите), когато даден кандидат е събрал над 7 на сто от валидно подадените за съответната листа гласове (чл. 298, ал.2 и чл. 437, ал. 5 ИК). С други думи, на база получените преференции, даден кандидат от неизбираемата част на листата би могъл да измести друг, намиращ се в нейната челна и избираема част и така да бъде избран вместо последния за народен представител или общински съветник. Този принцип на конкурентно начало, съчетано с равно пасивно избирателно право обаче е нарушен, посредством атакуваната разпоредба, по отношение на водачите на листите. За тях „по право“ се броят като преференциални, така и празните откъм преференции бюлетини. Така водач на листа, независимо, че може да не е получил нито една лична

преференция, само на база на определен брой празни бюлетини в частта им за преференцията, ще запази мястото си, независимо, че следващият го кандидат има значително повече лични преференции². Очевидно е неравното положение, в което законодателят е поставил водача на листата спрямо неговите конкуренти с нормата на чл. 278, ал. 5 и чл. 437, ал. 5 и то в нарушение на чл. 10 от Конституцията.

1.3. С атакуваните разпоредби от ИК законодателят недопустимо и в нарушение на чл. 10 от Конституцията е въвел фикцията, че, макар даден избирател да не е посочил свое предпочитание за кандидат, той предпочита (дава преференция) за водача на съответната партийна листа. **Подобна фикция не намира опора нито в Конституцията, нито в уредбата на останалите видове избори за изборни длъжности, уредени в ИК - напр. за членове на Европейския парламент, където подобна уредба няма.** Нещо повече-очевидно е, че непосочването на конкретна преференция би могло да се дължи на редица други фактори, освен явно презюмираната от законодателя „неявна подкрепа” за водача на листата – неодобряване именно на водача на листата, непознаване на преференциалния режим на гласуване, съгласие с цялостната подредба на листата, а не само водачеството в нея и т.н.

1.4. Не на последно място, фикцията на чл. 278, ал. 5 и чл. 437, ал. 5 биха могли да влязат в пряко противоречие с действителната воля на избирателя, чиято подадена преференция, по една или друга причина, бъде счетена за невалидна (напр. засягане на друго поле от преференциите и др.). В този случай, следвайки нормата на чл. 278, ал. 4, съответната бюлетина ще остане валидна, но ще се третира като такава с неподадена /незачетена/ преференция. **С други думи, отново ще бъде отчетена като преференциална за съответния водач на листата, независимо от очевидно различната воля на избирателя.**

II. По отношение на противоречието с чл. 6, ал. 2 от Конституцията

2.1. Привилегированото положение, което се предоставя на водачите на партийните листи в изборите за народни представители, отсъства в уредбата на реда за избиране на членове на Европейски парламент от РБ. **С други думи, с нормата на чл. 278, ал. 5 и чл. 437, ал. 5 недопустимо се създават привилегии за определена категория лица-обикновено на партиен принцип** и като част от политическата принадлежност на лицата, регистрирани като водачи на партийни листи в изборите за народни представители или общински съветници и същевременно се дискриминират останалите участници в листите.

² Редица такива случаи се наблюдаваха на последните изборите за 43-то, 47-то и др. НС, като независимо от по-слабия личен резултат на броя преференции на много водачи на листи от различни партии, последните запазиха водаческите си места и бяха избрани за народни представители, а конкурентите им с по-висок личен преференциален резултат останаха неизбрани.

2.2. Ноторно известен факт е, че партийните листи обичайно се водят от членовете на политическото ръководство на съответната партия. Често с многократни участия в местната и националната законодателна власт, те нерядко са непопулярни сред широката маса избиратели, но „защитата на водача на листата“ ги пази от евентуално разместване, дори когато някой следващ кандидат има повече преки лични предпочитания от тях. Последното действа силно демотивиращо на избирателната активност на гражданите, които желаят да гласуват за конкретни личности, а не толкова за една или друга партия и нейните партийни функционери. В резултат и с оглед системното negliжиране на желанието на избирателите, видно от избирателната активност на изборите за 45-то 46-то и 47-мо Народно събрание, тя все повече намалява, избираните органи са с все по-ниска представителност, което пък от своя страна поставя на изпитателни един от устоите на демократичната държава – а именно – представителната демокрация!

Предвид гореизложеното,

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

На основание чл. 150, ал. 4 във вр. с чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България, молим да образувате конституционно дело и да обявите за противоконституционни текстовете на чл. 278, ал. 5 и чл. 437, ал. 5 от Изборния кодекс (т.нар. „защита на водачите на листи“), на основание противоречие с чл. 6, ал. 2 и чл. 10 от Конституцията на РБ.

гр. София,2022г.

.....